

Torvetræer er ensbetydende med rødgran eller nordmannsgran i Nordsjælland og København. Det er i hvert fald de to træarter, som Naturstyrelsen Nordsjælland har specialiseret sig i. Både på dyrknings- og logistikside. Selvom der på arealbasis ikke bliver produceret så mange juletræer i de nordsjællandske skove, så er der alligevel penge og prestige i produktionen. Det mest imponerende salg var en rødgran til Potsdamer Platz i Berlin til godt og vel ½ million kr. inklusiv transport og opsætning!

GIGANTERNES fald

Skovridergården Ostrupgård i Gribskov, et stort stenkast fra Skovskolen, er hovedsædet for administrationen af Naturstyrelsen Nordsjælland, hvor Torben Hoch og Jesper Vedel er ansat. Torben Hoch til venstre og Jesper Vedel til højre.

Af Lars Bo Pedersen

Juletræer er andet end de sædvanlige to-meter familietræer, som danske dyrkere er så gode til at producere til det europæiske marked. Det er Naturstyrelsen Nordsjælland det bedste eksempel på, fortæller Torben Hoch og Jesper Vedel samstemmende. De er begge ansat ved Naturstyrelsen Nordsjælland og er sat i stævne på Skovridergården Ostrupgård i Gribskov, for at fortælle om denne særegne Nordsjællandske produktion.

Det er Torben og Jesper, der primært arbejder med juletræer på statsskovdistriktet. Torben præsenterer sig som skovfoged, mens Jesper som skovløber. Torben fortæller dog hurtigt, at han "kun" har ansvaret for papirarbejdet, mens Jesper er praktikeren, der sørger for både drift og salg af de store træer. Det er nemlig Torben, som giver sig god tid til at fortælle om baggrunden for produktionen, mens Jesper nærmest står og tripper for at komme ud og fremvise de gigantiske juletræer. Men også lidt fordi der senere på dagen er et vigtigt møde med Frederiksberg kommune, som gerne vil udpege netop det træ, som de helst vil se på pladsen foran Frederiksberg Rådhus.

Giganter

Ken Follet udgav i 2010 bogen "Giganternes fald" som det første bind i en trilogi om det 20. århundrede. Men titlen kan i sandhed også bruges om høsten af juletræerne i de nordsjællandske skove, nærmere betegnet i Gribskavs sydlige skovpartier og i Stenholt Vang. For det er her man har de fleste af torvetræerne. Både træer, der er helt naturgroede og træer, der er formklippet. Distriktet sælger torvetræer i alle størrelser fra tre meter og op til i nærheden af 30 meter. De fleste træer har dog en højde mellem 5 og 15 meter, når de sælges. Dertil kommer en beskedne produktion af fæld-selv juletræ nær Naturlegepladsen "Eghjorten" i Stenholt Vang.

Man har listepreiser på både rødgran og nordmannsgran til og med syv meter. På Naturstyrelsens hjemmeside annonceres syv-metertræet til lidt over 1000 kr. og tæt på 3.000 kr. for henholdsvis rødgran og nordmannsgran. Listepreiserne for rødgran fortsætter til ti meter. Nordmannsgran over syv meter og rødgran

Jesper Vedel til højre peger op på den flotte helt regelmæssige 20 m høje rødgran-gigant, mens Torben Hoch betragter den flotte statur. Træet har ikke været i nærheden af hverken gødning eller sprøjtemidler og er slet ikke blevet formet. På spørgsmålet om hvad den koster, svarer Jesper Vedel med et glimt i øjet, "at der er ingen, der har råd til at købe den!"

Kontrasten mellem de "almindelige vedproducerende rødgraner" uden bundgrene og torvetræet, på foregående side, er ganske stor.

over ti meter sælges kun i forbindelse med syning og med baggrund i træets fremtidsmuligheder og omkostninger ved fældning og transport.

De naturgroede træer

På vores vej rundt i skoven går turen først til de helt naturlige træer, som Jesper kalder de giganter, der hverken er blevet klippet eller skåret til. Vi stopper op ved en cirka 20 meter høj helt regelmæssig rødgran, tydeligt eksponeret, fordi træet står så tæt på grusvejen.

Selvom vi har set flere af sådanne træer på hjørnerne, hvor skovveje løber sammen, så fortæller Jesper Vedel, "at disse træer bestemt ikke altid står så tilgængeligt som dette, men ofte lidt

ujevnt og på vådbundsarealer, som vanskeliggør fældningen og transporten, noget som naturligvis afspejles i prisen.

Jesper siger endvidere, "at sådant et træ er dyrket helt økologisk og at plejen udelukkende fokuserer på at holde andre træer på afstand, så træet får rigeligt lys og plads til at sætte grønne grene helt ned til jorden". Torben Hoch præciserer efterfølgende, "at en stringent økologisk dyrkning ikke længere praktiseres af distriktet, fordi de danske økologiske regler er alt for vanskelige at efterkomme. Men i praksis anvendes der hverken sprøjtemidler eller kunstgødning".

De formede træer

De formede rødgran står spredt over et stort halvåbent areal, som også anvendes til græsning. "Det er ikke fordi der spises af de nederste grene, men hestene går ofte og gnubber sig op af de nederste grene, men det gør ikke noget, for de skæres jo af, når træet fældes", påpeger Jesper Vedel.

Der er god plads mellem træerne, selvfølgelig fordi mange træer er fældet de foregående år, men de blivende træer skal også have plads og lys for at udvikle sig til flotte torvetræer. På vej ned igennem området møder vi repræsentanter fra en kommune, der er i gang med at vælge et torvetræ. Der er mange kommuner, der får deres træer fra dette område og for at holde styr på det, sprayes navnet simpelthen nederst på stammen. Der er navne fra både Herlev, Lyngby-Taarbæk, Allerød, Furesø, Frederiksberg og København, for bare at nævne nogle få. Man mærker tydeligt, at statsskovdistriktet i en længere årrække og med stor ekspertise har arbejdet målrettet mod at opdyrke netop dette kundesegment. Distriktet er således i dag den

**Peter Schjøtt's
Planteskole**

Barrod og Plugs, flere størrelser:
Ambrolauri Tlugi
Nikordsminda
Borjomi
Tversted F.527
Ussinggaard F.721
Mosemark FP.251
Silkeborg Nordskov FP.259
Skibelund FP.266
Skelhusmarken FP.272
Nybo afd. 12 C
Yayla

Hedegårdvej 5
7361 Ejstrupholm
Tlf. 75 772 552
p.s@planteskole.dk
www.planteskole.dk

Det er ikke til at tage fejl af, at disse to træer skal henholdsvis til Rådhuspladsen i København og Lyngby Torv i Lyngby.

største leverandør af torvejuletræer på det danske marked og leverer mellem 100 og 250 torvetræer hver jul. Distriktet råder i dag i alt over 25 ha juletræer fordelt med 60 % til nordmannsgran og 40 % rødgran.

"Selvfølgelig skal prisen også passe, men der er også gået lidt sport i at få det højeste og smukkeste træ kommunerne imellem", siger Jesper Vedel og replicerer igen med et glimt i øjet på mit efterfølgende spørgsmål om, hvilken kommune, der så får det største: "Det er mig, der bestemmer. Det kommer an på, hvor jeg sætter saven". Men det dyreste træ inklusiv transport er træet, som vi solgte til Sony centeret på Potsdamer Platz i Berlin, som kostede tæt på ½ million. "De har været så tilfredse med vores leverance, at de har fået deres torvetræ adskillige gange fra os" påpeger både Jesper Vedel og Torben Hoch. I det hele taget er torvetræer blevet lidt af en eksportvare for Naturstyrelsen, der blandt også har leveret træer til Paris og Illilusat (Jakobshavn) på Grønland.

Store nordmannsgraner

Der ikke kun store rødgraner der sælges, men også massevis af store nordmannsgraner. Der er både blandingsbevoksninger med nordmannsgran og rødgran, men i den rene nordmannsgranbevoksning, som Torben fører os ind i, er der ingen spor, så udlægning af køreplader er en forudsætning for at få giganterne ud. Måske ser det lidt overgearret ud, men jorden er god og leret her, så risikoen for at køre fast er til stede. Og så er der mange træer, der skal ud at køre, for når man kommer tæt på træerne, fornemmer man, at det er op mod halvdelen af træernes stammer, hvor der sprayet kommunenavne på.

Farlig fragt

"Selvfølgelig går der da noget tid med pasning og plejning af træerne, men der hvor vi i virkeligheden har specialiseret os, er fældningen og transporten fra skoven til træets nye plads", siger Torben Hoch. "Det skal naturligvis sikres, at der ikke opstår skader undervejs både i forbindelse med fældning, læsning, transport og etablering på det nye sted", fortsætter Jesper Vedel. Det er ikke helt almindeligt skovarbejde, at fælde de omkring tre tons tunge 20-25 meter høje torvetræer og der gøres da også alt, hvad der er teknisk muligt for at hindre grenene i at brække. Derfor væltes træerne ikke, men bliver spændt fast i en kran inden træet bliver savet over. De fleste gange går det selvfølgelig

godt, men er uheldet ude, siger Jesper Vedel, "så må vi bruge tid på at smukkesere træet med nye grene, der hvor de oprindelige er brækket af".

Torben Hoch foran det 21 m høje træ, der i slutningen af november skal afsted til Rådhuspladsen i København. Imellem de to foranstående træer ses træet, der skal stå foran Frederiksberg Rådhus.

Formede torvetræer i Gribskov hos Naturstyrelsen Nordjylland. Arealet bruges også til græsning.

Optimeringen består også i at udvælge træer tæt på skovvejene og i det hele taget at anlægge nye "torvetræsbevoksninger" på en hensigtsmæssig måde, så træerne let kan komme fra bevoksningen ud på skovvejen og herfra ud af skoven. Og så er det for morgenmænd! Fragten foregår selvfølgelig ofte om natten, så trafikken ikke forstyrres unødigt.

En flere år gammel beskæring er svær at få øje på. Beskæringen af træet foregår faktisk fra bund til top ved brug af lift. Det er mange gange nødvendigt at forme træet for at få det tilstrækkeligt regelmæssigt. Kunsten er at gøre det, så ikke ses på disse giganter, så de fremtræder helt naturlige.

Når træet kommer frem til slutdestinationen, skal det naturligvis rejses. Ofte foregår det på samme sted som foregående år, hvor der under en flise findes et konisk 180 cm dybt hul (Københavns Rådhusplads), som torvetræet skal monteres i. Det er ikke nogen helt lille opgave, da træet både skal stå lige og sikres mod at vælte. Der var gode lærepenge både fra den kraftige blæst i 2011 og 2013, hvor Bodil med orkanstyrke bragede ind over landet og blandt andet væltede/knækkede træet på Rådhuspladsen i København. Selvom man er eksperter på området og har allieret sig med de kyndigste vognmænd og entreprenører, så er der altid en risiko for, at en gren eller to knækker. Så belært af fortiden får kunderne ofte et par reservegrene med, som let kan monteres med en boremaskine, som erstatning for den knækkede gren.

Et kuriosum

Mens vi kører rundt på skovvejene kan jeg ikke undgå at lægge mærke til, at det er næsten som at køre på en motorvej. Fantastiske grusveje. Det er selvfølgelig en fordel, når de store torvetræer skal ud af skoven, men årsagen til de mange fine veje ligger et helt andet sted. Der er nemlig planer om måske at inddrage den berømte oprindelige franske parforcejagt, som en verdensnaturarv. Og her kommer skovdistriktet ind i billedet, for i den sydlige del af Gribskov og i Store Dyrehave findes nogle af de bedst bevarede områder i verden udlagt til parforcejagt, med veje anlagt i stjerneform, så jægerne let kunne overskue hundenes jagt efter vildtet. Det internationale verdensarvsprogram bliver administreret af UNESCO og de nye flotte veje er en del af forberedelserne til en besigtigelse heraf. ■

Kørepladerne er lagt ud, så alt er klart til fældningen og udkørslen af de store nordmannsgran-torvetræer. Træerne i bevoksningen har en højde mellem 12 og 16 meter.

*Som alle andre juletræer startes der i det små. Her en rødgran placeret på 1,5 * 1,5 m. Efter fem-seks år er 25 % fjernet og efter cirka ti år står her kun 50 % tilbage, som udgør potentialen for de rigtig store torvetræer. Offentlig vej er kun to minutter væk og skovvejen støder naturligvis behændigt op til bevoksningen. Ukrudtet slås udelukkende med le og der gives kun sparsomt organisk gødning.*